

OBSAH

Předmluva k prvnímu vydání	11
Předmluva k druhému vydání aneb hledání kontextů.....	14
Část 1 – Pojem a struktura	
A. Pozitivismus v. iusnaturalismus: nekončící příběh	19
1. kapitola – Vymezení pojmu práva jako východisko řešení netriviálních případů	19
2. kapitola – Impulsy k diskusi z doby nedávné	21
2.1 Východisko přirozenoprávní (G. Radbruch, M. Kriele a L. L. Fuller)	21
2.2 Východisko pozitivněprávní (H. L. A. Hart a O. Weinberger).....	24
2.3 „Pohartovské“ období	27
3. kapitola – Distinkce a argumenty: dějství první.	35
3.1 Stručné repetitorium	35
3.1.1 Iusnaturalismus: dualita práva ve spojení s prioritou práva přirozeného	38
3.1.2 Hume-Jørgensenovo dilema	41
3.1.3 Tomáš Hobbes: zrod právního pozitivismu (na iusnaturalistickém základu)	48
3.2 Relativizování rozdílu mezi pozitivismem a iusnaturalismem	50
4. kapitola – Éra pozitivního práva v. návraty práva přirozeného: Osvětím aneb Radbruchova formule, dějiny Francie aneb klauzule věčnosti	53
4.1 Imperativ nezměnitelnosti materiálního jádra ústavy aneb klauzule věčnosti: evropské poohlédnutí.....	53
4.2 Judikatura Ústavního soudu České republiky před kauzou protiústavnosti ústavního zákona ad hoc.....	65
4.3 Kauza ústavního zákona ad hoc – prolog: ústavní zákon č. 69/1998 Sb. o zkrácení volebního období Poslanecké sněmovny	68
4.4 Nález Pl. ÚS 27/09 aneb „velký třesk“	71
4.5 Weyrův argument per petitionem principii a čl. 9 odst. 2 Ústavy ...	78
4.6 Diskrece ústavodávce a soudní přezkum „jednoduchého ústavního práva“	80

5. kapitola – Třídění případů obsahového napětí mezi právem a morálkou.	86
5.1 Konflikt demokratického a totalitního systému.	87
5.1.1 Překonání totalitního systému v kontextu vztahu morálky a práva (neboli exkurz o československém a následně českém řešení vyrovnání se s totalitní minulostí)	87
5.1.2 Občanská neposlušnost	89
5.2 Konflikt nikoli systémový neboli akceptace nepsaného práva v evropském kontinentálním právu a soudcovské rozhodování contra, resp. praeter legem jako způsob řešení napětí mezi morálkou a právem.	91
6. kapitola – Distinkce a argumenty: dějství druhé	96
6.1 Kontexty a významy	96
6.2 Iusnaturalismus v. iuspozitivismus: důsledek konceptu legitimacy moci	103
6.3 Eudaimonistická životní očekávání nebo obrácení sv. Pavla	114
6.4 Soudce a napětí mezi morálkou a právem: iuspozitivistický paradox	119
B. Účel práva a účel v právu	124
1. kapitola – Textualismus v. právní teleologie	124
2. kapitola – Smysl a účel – pojmy a úhly pohledu	131
3. kapitola – Účel a norma	136
4. kapitola – Kolize a hierarchie účelů	140
C. Právní normy: kontexty filosofické	148
1. kapitola – Pojem právní normy.	148
1.1 Hledisko noetické aneb kognitivismus v. nonkognitivismus	148
1.2 Hledisko ontologické aneb platnost jako bytí právních norem (problém kolize platnosti)	152
1.3 Exkurz: platnost a účinnost zákona	157
1.4 Reprodukce života, svoboda a moc – pojmová východiska vnějšího pozorovatele	159
2. kapitola – Znaky právních norem.	163
2.1 Regulativnost	163
2.2 Obecnost	165
2.3 Differentia specifica	168

3. kapitola – Regulativ a regulativní věta (norma a normativní věta), preskriptivní a deskriptivní věta.	170
4. kapitola – Regulativ (norma) a imperativ	172
5. kapitola – Exkurz o logické struktuře právních norem	174
5.1 Skutková podstata aneb podmínka nastoupení normativního tlaku	174
5.2 Normativní následek	177
5.3 Vztah podmínky a normativního následku	178
6. kapitola – Modality normativnosti (příkaz, zákaz a dovolení) ..	182
7. kapitola – Impossibilium nulla obligatio aneb vztah aletických a právně normativních modalit	187
D. Právní principy.	197
1. kapitola – Právní formalismus, praktický důvod aktuálnosti problematiky právních principů.	197
2. kapitola – Terminologická poznámka (termíny normy, pravidla, zásady, maximy, principy, hodnoty)	200
3. kapitola – Logické vymezení právních principů.	203
3.1 Dworkinova teorie právních principů jako kritika právního pozitivismu	203
3.2 Alexyho kritika a rozšíření Dworkinovy koncepce	204
3.3 Otazníky obou koncepcí	207
4. kapitola – Spor nebo kolize?	208
4.1 Srovnání nesrovnatelného (konfliktu dispozic dvou norem s kolizí subsumpčních podmínek obsažených v hypotéze normy jedné)	208
4.2 Kolize principů a metoda specifikace	212
5. kapitola – „Axiomatická“ povaha právních principů aneb postupování právního řádu principy	214
6. kapitola – Poznámka k otázce nepsaných principů v systému psaného práva	217
7. kapitola – Zásada proporcionality: variabilita její struktury? ...	219
7.1 Od Forsthoffa po Böckenförde: identita anebo rozdílnost ústavy a zákona jako předmětu interpretace	219

7.2	Zásada proporcionality jako výsledek judiciálního úsilí při aplikaci ústavy.....	221
7.3	Zásada proporcionality – utváření doktrinální	226
7.4	Proporcionalita a optimalizace: identita anebo nikoli?.....	230
7.4.1	Může Ústavní soud přezkoumávat procenta?.....	230
7.4.2	Evropské poohlédnutí	233
7.4.3	Problém s fungováním teorie: vede výjimka k modifikaci teorie?	235
8.	kapitola – Zásada proporcionality: hermeneutická struktura anebo kognitivní vzorec?.....	240
Část 2 – Noetická východiska právního myšlení		
A.	Kategorie pravdy v normativním myšlení	245
1.	kapitola – Humova teze a Jörgensenovo dilema: dějství druhé ..	245
2.	kapitola – Výrok a pravdivost	248
2.1	Pojem výroku a Fregeho koncepce logické sémantiky	248
2.2	Krátký exkurz o teoriích pravdivosti	250
3.	kapitola – Pravdivost norem	254
4.	kapitola – Deonticko-právní ideální svět a normativní spor	260
5.	kapitola – Dokazování	263
6.	kapitola – Aplikace práva: subsumpční sylogismus anebo kaskáda korelací?.....	275
B.	Právní jazyk a právní hermeneutika	283
1.	kapitola – Právní jazyk	283
2.	kapitola – Právní hermeneutika aneb filosofické otázky interpretace práva	289
2.1	Předmět právní interpretace.....	289
2.2	Savignyho valčík.....	290
2.3	Smysl interpretace práva	294
2.4	Otevřená textura práva a tvorba práva soudcem plynoucí z neurčitosti normativních premis.....	296
2.5	Role předporozumění, aneb může interpret rozumět zákonu lépe než jeho tvůrce?	310

C. Logicismus v právním myšlení.	318
1. kapitola – Ambice nového logicismu	318
2. kapitola – Logická formalizace a předporozumění aneb vedlejší produkty jako vědecký přínos.	323
3. kapitola – Hermeneutická kompetence adresáta a použití enthymématu v rozhodnutích Ústavního soudu	326

Část 3 – Problém spravedlnosti

A. Antinomie spravedlnosti.	333
1. kapitola – Spravedlnost formální a materiální	333
2. kapitola – Spravedlnost a rovnost.	335
3. kapitola – Spravedlnost a relativita morálky.	337
4. kapitola – Zákonná a nadzákonná spravedlnost	338
5. kapitola – Rawls v. Nozick aneb společenská smlouva v. neviditelná ruka	341
6. kapitola – Napětí mezi spravedlností a efektivností.	344
7. kapitola – Spravedlnost obecná a individuální.	346
B. Spravedlnost jako kontextuální a obecné hodnocení přiřazování a odnímání dober	347
1. kapitola – Definiční hypotéza	347
2. kapitola – Exkurz o utilitarismu	351
2.1 Dostojevskij a Dürrenmatt: může obecné blaho ospravedlnit utrpení či křivdu, existuje spravedlnost bez ctnosti?	351
2.2 Zrušení Speenhamlandu aneb zánik staré a zrod nové civilizace	353
3. kapitola – Rovnost ve spravedlnostním úsudku.	361
3.1 Překvapivost paradigmatu rovnosti.	361
3.2 Spravedlnost jako dvojí rovnost (rovnost kontextu a rovnost obecnosti)	363
3.3 Spravedlnost a akceptovatelnost hledisek odlišování (hledání ústavněprávní)	364
3.4 Hierarchie dober a břemen a míra jejich kongruence.	367

4. kapitola – Spravedlnost jako předmět institucionální aktivity...	370
4.1 Spravedlnost, změna a instituce	370
4.2 Institucionální past moderní doby	372
4.3 Implikace nedosažitelnosti Paretova optima	374
4.3.1 Funkce institucí	374
4.3.2 Legitimita institucí	376
5. kapitola – Spravedlnost jako výsledek nebo procedura (přirázování dober a břemen)?	378
5.1 Affirmative action	378
5.2 Ekvivalence výměnných vztahů v. jejich férovost	379
5.3 Priorita procedurální spravedlnosti	380
C. Úloha vědy	381
Resumé	384
Summary	385
Literatura	386
O autorovi	417
Rejstřík	418